

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: فروغ اردی بهشتی، ۱۳۹۶

بررسی فقهی و حقوقی اسقاط حق در احوال شخصیه

احوال شخصیه به معنی اوصاف و خصوصیات است که وضع و هویت شخصی و حقوقی و نیز تکالیف فرد را در اجتماع معین می‌کند. احوال شخصیه در ماده 6 و 7 قانون مدنی و اصول 12 و 13 قانون اساسی و ماده اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه اموری از قبیل نکاح، طلاق، ارث، وصیت، اهلیت و فرزند خواندگی تعیین شده‌اند که البته متعلقات و متفرعات هر کدام نیز از احوال شخصیه محسوب می‌شوند مانند مهریه، نفقه، جهیزیه، حضانت، ولایت... که هر چند در قانون به صراحت از آنها اسمی برده نشده است. در این پژوهش به اسقاط بعضی از مصادیق و متفرعات آن پرداخته شده است. با توجه به اصل حاکمیت (ماده 30 م) و قاعده تسلیط (ماده 30 م) هر صاحب حقی می‌تواند در قالب یکی از اعمال حقوقی مبادرت به اسقاط حق خود نماید مگر اینکه مخالف با قواعد امری باشد و همچنین ماده 959 ق م که اسقاط حقی که به صورت ابدی و عمومی و کلی باشد باطل و ممنوع می‌داند نیز رعایت شود. با توجه به همین موارد، اسقاط حق در بعضی از مصادیق و متفرعات احوال شخصیه در حیطة قواعد آمره قرار گرفته است و از قابلیت اسقاط برخوردار نبوده مانند نفقه، ارث، وصیت، ولایت و... لذا اسقاط آنها اثر حقوقی ندارد. ولی بعضی مصادیق از شمول قواعد آمره قانون گذار خارج شده و از قابلیت اسقاط برخوردار می‌باشند مانند مهریه .. و یا در مورد اسقاط حق شرط ضمن عقد یا شرط خارج از آن در مورد نکاح و طلاق در صورتی که به معنای اسقاط کلی نباشد و از باب تعهد و عدم استفاده از حق طلاق و ازدواج باشد و مشمول ماده 10 قانون مدنی می‌باشد و ماده 959 ق م رعایت شود جایز می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: احوال شخصیه، اسقاط حق، ازدواج، طلاق، نفقه، مهریه، ارث، ولایت، حضانت

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۸۳۷۹۵۲۰۰۱

تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۰۳/۰۹

رشته‌ی تحصیلی: معارف اسلامی و حقوق

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر محسن ولایتی

M.A. Thesis:

Legal and Judicial Study Waiver of Personal Status

Personal status refers to the features and qualities by which the legal and personal identity, rights, and obligations of an individual is laid down in a community. As stated in the Articles 6 and 7 of the Civil Code, Articles 12 and 13 of the Constitution, and in the single

Article acknowledging the rights of non-Shi'a Iranians, personal status means (includes) matters such as marriage, divorce, inheritance, wills, qualification, and adoption. Although not stated clearly in the law, all the derivatives of these matters, such as seals, dowry, alimony, marital property status, ancestry, paternity, custody are considered as examples of personal status. This study deals with waiving of some examples of personal status and their derivatives. According to the Rule of Law (article ... of the civil code) and Tslyt law of the Civil code, the holder of a right is legally allowed to waive his right unless contrary to the rules, and if it is in line with Article 959 of the Civil Code which prohibits the waiving of rights which are general, public and permanent. Therefore, some of the tokens and the derivatives of personal status such as Alimony, inheritance, wills, guardianship and the like are within the scope of Jus Cogens and Erga Omnes, and thus their waiving is disallowed. However, the waiving of some other tokens (cases) such as dowry is legally possible in that they are outside Jus Cogens and Erga Omnes. Moreover, the waiving of the stipulated marriage commitments, and the right of divorce is legally possible if it does not mean to be general, but means the waiving of the marriage and divorce right covered by Rule 10 of the Civil Code, and not breaching Article 959 of the Civil Code.